

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ: ΠΙΘΟΣ ΤΩΝ ΔΑΝΑΪΔΩΝ

Γάσος Συμεωνίδης
(RIEAS Ακαδημαϊκός Σύμβουλος)

Copyright: Research Institute for European and American Studies (www.rieas.gr)
Publication date: 8 October 2017

Note: The article reflects the opinion of the author and not necessarily the views of the Research Institute for European and American Studies (RIEAS).

Μέσα στα πολλά που βασανίζουν την χρεοκοπημένη Ελλάδα είναι και η αιώνια «κρίση» της δημόσιας Παιδείας όλων των βαθμίδων. Οι παλιότεροι θα θυμούνται π.χ. τις αλλεπάλληλες «βελτιώσεις» πριν την χούντα, με το αποκορύφωμα τις πολιτικές αντεγκλήσεις για το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο και τις πρώτες πανελλήνιες εξετάσεις· οι νεότεροι υπέστησαν τους πειραματισμούς του Σιδερένιου και είναι μάρτυρες της γενικής κατάρρευσης των δημόσιων πανεπιστημίων μέσω του κομματισμού, της σίγουρης ασυλίας αχρήστων διδασκόντων μπροστά στην ανάγκη επαρκούς αξιολόγησης, της «επαναστατικής αλληλεγγύης» τραμπούκων, των κωμικοτραγικών και ανεγκέφαλων καταλήψεων, και βεβαίως της προόδου που μας φέρνει σήμερα μπροστά στις παρ' ολίγον [ανθρωποκτόνες επιθέσεις](#) σε καθηγητές και στις εκτεταμένες εγκληματικές πράξεις εντός του χώρου των δημοσίων πανεπιστημίων που οχυρώνονται πίσω από το «άσυλο» με την αισχρή συγκατάνευση των γνωστών σε όλους «πολιτικών δυνάμεων».

Σε ένα τέτοιο σημερινό περιβάλλον υψηλής πολιτικής και κοινωνικής συνείδησης και ευθύνης, που διακρίνει μεταξύ άλλων και τον λεγόμενο «διάλογο» για την Παιδεία, ανακύπτει και το θέμα των ιδιωτικών πανεπιστημίων.

Και δω φυσικά η σύγκρουση είναι (και θα παραμείνει) ανελέητη: οι «προοδευτικοί», ήγουν οι αλλοπρόσαλλές αριστερόστροφες συνάξεις της πανσπερμίας των άγονων «διανοουμένων» και «εδικών» υπερμάχων της δημόσιας παιδείας, σε αγαστή συμμαχία με ευτελισμένους και ανίδεους κομματάρχες, συγκρούεται με τον ολίγον αλλήθωρο συναγελασμό των υπερασπιστών του «δικαιώματος στην επιλογή» με βάση «κριτήρια της αγοράς» και

νεοφιλελεύθερης «ιδιωτικής επιχειρηματικότητας» που θα απελευθερώσει— επιτέλους— τους υποψηφίους μας από τον ζυγό του δημοσίου.

Όπως και σε όλα εν Ελλάδι έτσι και στο τεράστιο αυτό θέμα της Παιδείας υπάρχει ελάχιστη «συναίνεση» μεταξύ των αντιπάλων.

Το ιδιωτικό πανεπιστήμιο, τόσο ως θεσμός όσο και ως λειτουργικός οργανισμός, ταλανίζεται σε επίπεδο ιδεών και προτάσεων από την ίδια απόλυτη σύγχυση που διακρίνει τις μεταξύ ελλήνων διαβουλεύσεις (αν μπορούν να ονομασθούν έτσι) για «έξοδο απ την [αιώνια] κρίση».

Το μίνιμουμ λοιπόν που μπορούμε να κάνουμε, απομακρυνόμενοι προς στιγμήν από τις πολιτικές συγκρούσεις, είναι να περιγράψουμε /ορίσουμε σε γενικές γραμμές αρχικά τι ακριβώς θεμελιώνει τον θεσμό της ιδιωτικής/μη κρατικής ανώτατης εκπαίδευσης.

ΠΡΩΤΟΝ: Ένα μη κρατικό πανεπιστήμιο (ΜΚΠ) ιδρύεται με βάση νόμους που πρέπει να προϋπάρχουν και να ορίζουν λεπτομερώς όλες τις ειδικές συνθήκες που διέπουν τις δραστηριότητες και την αξιολόγηση του υπό ίδρυση πανεπιστημίου περιλαμβανομένης και της διαπίστευσης του (accreditation).

ΔΕΥΤΕΡΟΝ: Η πλειοψηφία των ΜΚΠ σε χώρες όπου ο θεσμός ακμάζει έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Το όποιο νομικό καθεστώς προκύψει (αν προκύψει) στην Ελλάδα θα πρέπει να ενθαρρύνει τον χαρακτήρα αυτό, ιδιαίτερα λόγω των «ειδικών συνθηκών» που διέπουν τις ελληνικές μας αντιλήψεις περί διδασκτρων και κέρδους (κέρδος = διαφθορά, υποψία, αν όχι βεβαιότητα, συναλλαγής, «αγοράζω πτυχίο», «εμπόριο βαθμών» κ.λπ.).

ΤΡΙΤΟΝ: Πανεπιστήμιο κρατικό ή όχι έχει ως πυρήνα επιτυχίας την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας του. Αυτή εξαρτάται εξ ολοκλήρου από διδακτικό προσωπικό με τα απαραίτητα εχέγγυα γνώσεων και διδασκαλίας τα οποία πρέπει να ελέγχονται αυστηρότατα. Ο όποιος νόμος περί ΜΚΠ θα πρέπει να ορίζει τα κριτήρια πρόσληψης χωρίς αντιγραφές από τους νόμους περί διδακτικού προσωπικού ΑΕΙ – κάτι που θα αποτελέσει εγγύηση αποτυχίας.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ: Η ανάπτυξη του ΜΚΠ θα απαιτήσει την ρίζοσπαστική αλλαγή βαθύτατα αγκιστρωμένων πολιτικό-κοινωνικών «ιδιαιτεροτήτων» που τοποθετούν την Ελλάδα σε μία δική

της μοναδική κατηγορία. Κάτι τέτοιο, αν μπορεί να επιτευχθεί, θα απαιτήσει την εξάλειψη των κομματοφρουρών· την επανίδρυση του υπουργείου παιδείας με προϊστάμενο μόνιμο υπουργό (permanent secretary) με αποκλειστική αποστολή του την δημιουργία και καλλιέργεια αρίστων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων· και την κατάργηση των αποσπαστικών ακαδημαϊκών «συνδικαλισμών» που ενεργούν ως «μοχλοί πίεσης» των άσχετων κομματάνθρωπων που συνήθως επανδρώνουν τα υπουργικά μας συμβούλια.

Αυτά αποτελούν μια ελάχιστη βάση εκκίνησης για την εισαγωγή του θεσμού το ΜΚΠ στην Ελλάδα. Το πρώτο όμως πολιτικό εμπόδιο πριν φτάσουμε στη βάση αυτή είναι η συνταγματική μεταρρύθμιση που απαιτείται και που είναι βέβαιο ότι θα πολεμηθεί άγρια απ' όλες τις «προοδευτικές» δυνάμεις με πρώτο το σημερινό κομματικό σχήμα που εκμεταλλεύεται την κυβέρνηση ως κομματικό όχημα του.

Αν λοιπόν δεχθούμε ότι η συνταγματική αλλαγή είναι επιτεύξιμη, τα υπόλοιπα πρέπει να προχωρήσουν γρήγορα καθ' ότι μια από τις πλέον αποτελεσματικές τακτικές της μη αλλαγής μέσω συζήτησης για αλλαγή είναι η καθυστέρηση μέχρις εξουθενώσεως των πάντων που τελικά εγκαταλείπουν και τις ιδέες και τις πρακτικές εφαρμογής τους (ακριβώς δηλαδή η τακτική που χρησιμοποιείται εν Ελλάδι για την ανατροπή ακόμα και των πλέον καλοπροαίρετων επενδύσεων).

Εδώ βέβαια ανακύπτει και το κατ' εξοχήν κύριο ερώτημα που διχάζει το πλήθος των ενδιαφερομένων σε «υποστηρικτές» και «αρνητές» της ιδέας του ΜΚΠ: **«γιατί το ΜΚΠ πρέπει να υπάρξει και στην Ελλάδα;».**

Οι μεν «υποστηρικτές» έχουν ήδη έτοιμες απαντήσεις που εκφράστηκαν πρόσφατα από τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης (όπως και τόσες φορές στο παρελθόν). Οι «αρνητές» φυσικά δεν χάνουν την ευκαιρία να απαριθμήσουν τα μύρια κακά που συνδέονται με το ΜΚΠ, όπως π.χ. εδώ. Κάπου στην μέση απόσταση μεταξύ των δύο υπάρχουν και απόπειρες να καταρριφθούν «μύθοι» και παρεξηγήσεις γύρω από το θέμα.

Το ερώτημα αυτό δεν έχει απαντηθεί, ούτε φαίνεται να έχει ελπίδες ρεαλιστικής απάντησης μέσα στο σημερινό «κλίμα». Αν αυτό δεν αλλάξει, η αναζήτηση μιας ορθολογικής ανάλυσης των υπέρ και των κατά του ΜΚΠ, σε συνδυασμό πάντοτε με την ριζοσπαστική μεταρρύθμιση της ανώτατης δημόσιας παιδείας, είναι αδύνατο να υπάρξει. Οποιαδήποτε δε

απόπειρα συνταγματικής ρύθμισης, όπως επιτακτικά ζητούν οι «υποστηρικτές» εδώ και τώρα, χωρίς την ανάλυση αυτή και την νομοθετικά θεμελιωμένη **μεταμόρφωση του δημόσιου πανεπιστημίου**, θα μετατραπεί σε μια ακόμη άστοχη άσκηση σουηδικής γυμναστικής από τα κόμματα.

Είναι λοιπόν μάλλον προφανές το ό,τι ο δρόμος για την ίδρυση ΜΚΠ στην Ελλάδα θα είναι μακρύς και άκρως δύσβατος, αν φυσικά οι αμέσως εμπλεκόμενοι, και ο «κυρίαρχος λαός», έχουν ως στόχο την αριστεία. Μπορεί, π.χ., να υπάρξει με τις σημερινές συνθήκες ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο όπως το *New Bulgaria University* στην Ελλάδα; Καταφανέστατα και άνευ καμιάς απολύτως αμφιβολίας ΟΧΙ.

Για να παραφράσουμε προς στιγμήν τον Clemenceau «το ιδιωτικό πανεπιστήμιο αποτελεί έργο εξαιρετικής σοβαρότητας για να αφηθεί στους έλληνες πολιτικούς, κομματικούς, συνδικαλιστές και κρατικοδίαιτους ημετέρους». Και επειδή αυτούς δυστυχώς διαθέτουμε, τα υπόλοιπα αποτελούν ασκήσεις επί χάρτου μέχρι που να μας φωτίσει (και να μας σώσει) ο Θεός της Ελλάδος.